

Propi i mateix

En una frase com és ara Jo mateix hi estic d'acord a ningú no se li acudiria de substituir l'adjectiu mateix per propi. El resultat, efectivament, fóra totalment insòlit i inviable: «Jo propi hi estic d'acord».

Aquesta impossibilitat de substituir, en aquest cas mateix per propi, ens pot ajudar a veure més clarament la diferència que hi ha entre aquests dos mots, que són objecte de confusió freqüent. Dit més exactament, el que en realitat s'esdevé sovint és que s'usa indegudament, amb el sentit de la frase indicada, propi en lloc de mateix. Propi, relacionat amb propietat, s'usa especialment en grups de genitiu, és a dir, indicant que allò que designa el nom a què es refereix pertany a una persona o cosa. Deixant de banda casos especials, com aquells en què propi significa «no figurat, adequat, oportú», etc, l'ús correcte d'aquest adjectiu ha d'admetre el reforç dels termes possessius. Una frase com Va incloure a l'antologia els seus propis poemes és, doncs, ben correcta, però no ho són, en canvi, frases com «Els propis polítics s'han estimat més de no parlar-ne» o «El propi alcalde ha manifestat el seu acord», en les quals no fóra possible de reforçar l'adjectiu propi amb els termes possessius, perquè no s'estableix cap relació de propietat o possessió (ni en el sentit més ampli del terme) sobre la persona dels polítics o de l'alcalde. Caldria dir, per tant, Els mateixos polítics s'han estimat més... I El mateix alcalde ha manifestat...

Com es veu, en aquestes frases l'adjectiu mateix serveix per a indicar que allò que s'afirma d'unes persones (o coses) afecta precisament aquelles i no unes altres, fins i tot contràriament al que algú podria esperar o suposar. Es en aquests casos en què resulta inadequat, tal com es fa sovint, l'ús de propi en lloc de mateix. Quan aquests mots, però, es refereixen a noms que indiquen relació familiar, com mare, pare, fill, germà etc., les seves funcions arriben gairebé a confondre's. Comparem, tanmateix, els dos exemples següents, en els quals es pot encara discernir que mateix resulta més adequat al primer i propi al segon: Ell és culpable: el seu mateix pare (és a dir, adhuc el seu pare) ho reconeix i El tracta com si fos el seu propi fill.

Albert Jane